

Metody zvyšování kvalifikace a ověřování tvůrčí způsobilosti vědeckých pracovníků v ČSLA

XVI. sjezd KSČ vytyčil linii dalšího rozvoje naší socialistické společnosti a upevnění její obrany. Přitom položil mimořádný důraz na zvyšování podílu vědy a zkvalitňování všestranné připravenosti kádru pro plnění stále náročnějších úkolů v podmínkách rychle se rozvíjející vědeckotechnické revoluce. Tyto úkoly platí s mimořádnou naléhavostí i v ČSLA, která je jak v oblasti přípravy vojenských kádru, tak ve specifické oblasti vojenskovědecké práce nezastupitelná.

Klíčovou úlohu při realizaci těchto úkolů mají vojenské vysoké školy a pracoviště výzkumné a vývojové základny ČSLA, zejména jejich vědecké, vědeckopedagogické a vědeckotechnické kádry. Na jejich morálně politických a odborných kvalitách, na úrovni jejich skutečné kvalifikace budou záviset výsledky práce vojenských vysokých škol a pracovišť výzkumné a vývojové základny ČSLA.

Z toho plyne nezbytnost věnovat soustavnou pozornost doplňování a zvyšování kvalifikace vědeckých, vědeckopedagogických a vědeckotechnických kádru ČSLA.

V tomto směru má neobvyklý význam výchova nových vědeckých pracovníků ČSLA

vojenských vysokých škol a pracovišť výzkumné a vývojové základny a zejména pak další zvyšování jejich tvůrčí způsobilosti. Nemalý význam mají i formy soustavného hodnocení tvůrčí způsobilosti těchto pracovníků formou atestačního řízení.

Systém přípravy a dalšího zvyšování kvalifikace vědeckých, vědeckopedagogických a vědeckotechnických kádru ČSLA vychází ze zákona č. 39/1977 Sb. o výchově nových vědeckých pracovníků a o dalším zvyšování kvalifikace vědeckých pracovníků, z vyhlášky federálního ministerstva pro technický a investiční rozvoj č. 40/1977 o zvyšování kvalifikace a hodnocení tvůrčí způsobilosti vědeckotechnických pracovníků a je řízen na základě jednotlivých ustanovení rozkazu ministra národní obrany ČSSR č. 02/1978 — zlepšení stavu zabezpečení vojenských vysokých škol a pracovišť výzkumné a vývojové základny ČSLA kvalifikovanými kádry, který vytváří základní předpoklady pro kvalitní plánování, řízení a provádění systematické přípravy vědeckých, vědeckopedagogických a vědeckotechnických pracovníků a dalšího zvyšování jejich kvalifikace.

Do skupiny tvůrčích pracovníků počítáme v rámci vojenských vysokých škol a pracovišť výzkumné a vývojové základny ČSLA:

- vědecké pracovníky,
- vědeckopedagogické pracovníky,
- vědeckotechnické pracovníky.

V souladu s příslušnými zákony, vyhláškami a RMNO č. 02/1978 jsou jednotlivé kategorie tvůrčích pracovníků charakterizovány takto:

Vědečtí pracovníci jsou tvůrčí pracovníci, kteří uskutečňují svou pracovní činnost v oblasti vědy a bezprostředně se účastní procesu získávání (zpracovávání) vědeckých poznatků v jejich různých formách, mají vědecké vzdělání nebo jejich způsobilost byla ověřena přiznáním vědeckého kvalifikačního stupně.

Vědeckopedagogičtí pracovníci jsou tvůrčí pracovníci, kteří dále rozpracovávají poznatky základního nebo aplikovaného výzkumu, ověřují si jejich použitelnost v konkrétních podmínkách, navrhuji společenské praxi inovační změny a podílejí se na jejich uskutečňování; jejich tvůrčí způsobilost byla ověřena přiznáním vědeckopedagogického titulu.

Vědeckotechničtí pracovníci jsou tvůrčí pracovníci, kteří dále rozpracovávají poznatky základního nebo aplikovaného výzkumu, ověřují si jejich použitelnost v konkrétních podmínkách, navrhuji společenské praxi inovační změny a podílejí se na jejich uskutečňování; jejich tvůrčí způsobilost byla ověřena přiznáním vědeckotechnického kvalifikačního stupně.

Tvůrčí způsobilost vědeckých pracovníků se v ČSLA hodnotí, stejně jako na civilních pracovištích, třemi vědeckými kvalifikačními stupni.

Základní tvůrčí způsobilost (vědecký kvalifikační stupeň IIb) osvědčují vědečtí pracovníci zpravidla získáním vědecké hodnosti kandidáta věd obhájením kandidátské disertační práce.

Vyšší tvůrčí způsobilost (vědecký kvalifikační stupeň IIa) osvědčují vědečtí pracovníci praktickým prokázáním schopnosti samostatného řešení vědeckých úkolů, a to zásadně novým, netradičním způsobem, vyhodnocováním společenské použitelnosti výsledků řešení v písemné formě nebo v podobě realizovaných technických a jiných prací. Vědečtí pracovníci této kategorie musí být schopni zevšeobecňovat empirické poznatky nebo dedukovat z obecných poznatků speciální a unikátní aplikace.

Nejvyšší tvůrčí způsobilost (vědecký kvalifikační stupeň I) osvědčují vědečtí pracovníci vytvořením teoreticky i aplikačně uceleného souboru vědeckých prací, jimiž výrazně ovlivňují pokrok vědy a společenské praxe a vychovávají další tvůrčí pracovníky.

Tvůrčí způsobilost vědeckopedagogických pracovníků se v ČSLA hodnotí jmenovacím řízením k udělení vědeckopedagogických titulů.

Vyšší tvůrčí způsobilost (vědeckopedagogický titul docent) se přiznává odbornému asistentu, vědeckému pracovníku nebo odborníku z praxe, který ve své výchovně vzdělávací nebo vědecké práci vychází z vědeckého světového názoru, prokázal pedagogickou způsobilost a schopnost tvořivě pracovat a má potřebnou praxi.

Nejvyšší tvůrčí způsobilost (vědeckopedagogický titul profesor) se přiznává docentu, vědeckému pracovníku nebo významnému odborníku z praxe, který ve své výchovně vzdělávací a vědecké práci vychází z vědeckého světového názoru, prokázal pedagogickou způsobilost a vědeckou způsobilost vytvořením společensky významných prací a má potřebnou praxi.

Tvůrčí způsobilost vědeckotechnických pracovníků se v ČSLA hodnotí třemi vědeckotechnickými kvalifikačními stupni.

Základní tvůrčí způsobilost (vědeckotechnický kvalifikační stupeň III) osvědčují vědeckotechničtí pracovníci svými znalostmi a schopnostmi používat vědeckých metod a aplikovat výsledky vědy při řešení výzkumných a vývojových úkolů. Vědeckotechničtí pracovníci této kategorie musí mít zkušenosti z realizace výsledků výzkumu v praxi, musí znát svůj obor nejméně na úrovni vysokoškolsky vzdělaného odborníka, mít přehled o aktuální situaci v teoretických i praktických otázkách oboru a být způsobilý ke kolektivnímu řešení úkolů.

Vyšší tvůrčí způsobilost (vědeckotechnický kvalifikační stupeň II) osvědčují vědeckotechničtí pracovníci tím, že jsou schopni samostatně řešit a vyhodnocovat plánované výzkumné a vývojové úkoly, jejichž výsledky mají předpoklady pro použití ve společenské praxi.

Nejvyšší tvůrčí způsobilost (vědeckotechnický kvalifikační stupeň I) osvědčují vědeckotechničtí pracovníci originálním řešením komplexních problémů významných z hlediska cílů vědeckotechnické politiky, řízením výzkumných a vývojových úkolů a při jejich realizaci. Vědeckotechničtí pracovníci této kategorie musí být schopni přenášet výsledky své práce formou vědeckých, technických a ekonomických informací do společenské praxe, musí zvyšovat vlastní kvalifikaci i kvalifikaci podřízených pracovníků v předstihu před požadavky praxe.

Tvůrčí způsobilost vědeckých a vědeckotechnických pracovníků se v ČSLA ověřuje profesní atestací ve dvou formách:

1. Formou ověřování výsledků zvyšování kvalifikace — atestace kvalifikačního stupně s ohledem na předepsanou kvalifikaci tvůrčích pracovníků v tabulkách počtů.

2. Formou periodického hodnocení pracovních výsledků za uplynulé, nejméně čtyřleté období, kterým se ověřuje dosažení tvůrčí způsobilosti — periodické atestace. Základ periodických atestací tvoří výsledky komplexního hodnocení, které se zpracovává zpravidla po uplynutí pěti let, a průběžných hodnocení tvůrčího pracovníka za plynulé období.

O atestaci kvalifikačního stupně rozhoduje:

1. U vědeckých pracovníků ČSLA Československá akademie věd (Slovenská akademie věd) na základě návrhů náčelníků pracovišť výzkumné a vývojové základny ČSLA a náčelníků vojenských vysokých škol zaslaných služebním postupem těmto institucím. U vědeckých pracovníků v oborech vojenských věd a těch vědeckých pracovníků, kteří předkládají k posouzení své kvalifikace práce utajovaného charakteru, je nezbytné projednání návrhu na přiznání kvalifikačního stupně v předsednictvu vědecké rady ministra národní obrany ČSSR.

2. U vědeckotechnických pracovníků ČSLA resortní atestační komise na základě návrhů náčelníků pracovišť výzkumné a vývojové základny ČSLA zaslaných služebním postupem této komisi.

Periodické atestace vědeckých a vědeckotechnických pracovníků ČSLA organizuje atestační komise na jednotlivých pracovištích výzkumné a vývojové základny ČSLA.

Atestační komise zhodnocuje tvůrčí způsobilost vědeckých nebo vědeckotechnických pracovníků na základě posouzení výsledků jejich práce a po zhodnocení plnění plánu jejich osobního rozvoje, vyjadřuje se k dosavadnímu jejich kvalifikačnímu stupni a doporučuje přeřazení tvůrčích pracovníků do vyšší nebo nižší kategorie.

Zvyšování kvalifikace vědeckých a vědeckotechnických pracovníků ČSLA souvisí především s řešením vědeckých úkolů plánu vojenskovědecké práce MNO a je součástí jejich pracovní činnosti.

Zvyšování kvalifikace probíhá diferencovaně podle toho, zda jde o vědeckého nebo vědeckotechnického pracovníka a podle individuálních perspektivních plánů růstu kvalifikace sestavovaných v souvislosti s potřebou řešení vědeckých úkolů a se závěry komplexního hodnocení pracovníků.

Základem kvalifikačního růstu jsou znalosti získané na vojenské vysoké škole nebo jiné vysoké škole a praktické zkušenosti získané při řešení konkrétních plánovaných vědeckých úkolů.

U vědeckých pracovníků probíhá v ČSLA základní příprava zpravidla formou vědecké výchovy podle zvláštních směrnic v těchto formách:

1. Interní vědecká aspirantura (trvá 3 roky) je určena pro pracovníky s případnou předchozí praxí a stářím do 35 let, kteří uspěli při konkursním řízení.

2. Účelová vědecká aspirantura (trvá nejdéle 3 roky) je určena pro pracovníky nejméně s 3letou praxí a stářím do 35 let, kteří uspěli při konkursním řízení.

3. Externí vědecká aspirantura (trvá nejdéle 5 let) je určena pro pracovníky zpravidla zařazené do funkce vědeckých pracovníků ve věku do 45 let.

4. Vědecká aspirantura pracovníků školicích pracovišť (trvá nejdéle 5 let) je určena pro činné pracovníky pracovišť VVZ ČSLA, která jsou školicími pracovišti. Pracovník při zahájení této formy aspirantury nesmí překročit věk 45 let.

Úspěšným absolvováním vědecké výchovy a získáním hodnoty kandidáta věd získává vědecký pracovník vědecký kvalifikační stupeň IIb.

Dosažení vyšší vědecké způsobilosti (vědecký kvalifikační stupeň IIa, I) musí být doprovázeno praktickou vojenskovědeckou prací, spojenou s výkonem funkce vědeckého pracovníka. Tento způsob zvyšování kvalifikace je řízen tak, aby umožnil získat všestranný přehled o odborné a ideologické problematice dané vědní oblasti nebo oboru v rámci spojeneckých armád států Varšavské smlouvy i armád potenciálního nepřítele.

Zvyšování kvalifikace k dosažení nejvyšší tvůrčí způsobilosti (vědecký kvalifikační stupeň I) se uskutečňuje ukládáním nejobtížnějších vojenskovědeckých a vědeckoorganizačních úkolů, které kladou nejvyšší nároky na tvůrčí schopnosti, úspěšnou obhajobu vojenskovědeckých výsledků, aktivní práci koncepční, prognostickou, expertizní a politickovůchovou.

Součástí zvyšování kvalifikace těchto pracovníků nejvyšší vědecké kategorie je též cyklická příprava podle zvláštních směrnic, studijní a přednáškové pobyty a příprava k získání vědecké hodnoty doktora věd.

Smysl cyklického zvyšování kvalifikace vědeckých pracovníků je třeba spatřovat v tom, že umožňuje rozvíjet schopnost pracovníka plnit základní kvalifikační předpoklady přes dosažení tvůrčí způsobilosti, nutné pro spolehlivé a účinné plnění své-

řené pracovní funkce na požadované úrovni až k dosažení maximálně možné profesní mobility, která je nezbytná pro úspěšnou činnost jednotlivých vědeckých pracovníků i tvůrčích kolektivů ve stále se rozvíjející vojenskovědecké práci.

Příprava vědeckých pracovníků ČSLA, zvyšování jejich kvalifikace a ověřování jejich tvůrčí způsobilosti jsou závažné úkoly celoarmádního charakteru, jejichž význam je dán potřebou zvyšování úrovně bojové pohotovosti ČSLA a obranyschopnosti ČSSR.